

NOTĂ INFORMATIVĂ
la proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative
(consolidarea măsurilor de profilaxie, prevenire sau combatere a bolilor
epidemice)

1. Denumirea autorului și, după caz, a participanților la elaborarea proiectului

Proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative (*consolidarea măsurilor de profilaxie, prevenire sau combatere a bolilor epidemice*) este elaborat de Ministerul Justiției.

2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului de act normativ și finalitățile urmărite

La 31 decembrie 2019 China raportează Oficiului Organizației Mondiale a Sănătății (în continuare – OMS) izbucnirea unei pneumonii cauzată de factori necunoscuți în regiunea Wuhan. La 11 februarie 2020, OMS a anunțat un nume pentru noul virus: COVID-19.

Răspândirea de amploare a noului virus COVID-19 la 28 februarie, a determinat OMS să anunțe un grad „foarte ridicat” al pericolului legat de epidemia cu noul coronavirus, care a fost deja caracterizat la 30 ianuarie drept „**urgență în domeniul sănătății publice la nivel internațional**”.

OMS monitorizează în mod continuu epidemiologia acestui focar pentru a înțelege mai bine unde circulă virusul și cum oamenii se pot proteja de infecție.

De la apariția noului coronavirus în decembrie în China, numărul global de cazuri confirmate de COVID-19 a depășit 100 000¹.

OMS invită toate țările să continue eforturile care au fost eficiente în limitarea numărului de cazuri și încetinirea răspândirii virusului. Fiecare efort de încetini răspândirea acestuia salvează vieți. Aceste eforturi oferă sistemelor de sănătate și întregii societăți mult timp necesar pentru pregătirea și identificarea tratamentelor/vaccinurilor eficiente.

Fiecare Guvern trebuie să facă un pas înainte pentru a aduce un angajament în întreaga societate, protejând nu doar cetățenii țării respective, ci și a altor țări. Principalul element care contează este „responsabilitatea cetățeanului”. Fiecare persoană are capacitatea de a contribui, de a se proteja, de a-i proteja pe ceilalți, indiferent dacă este în casă, comunitate, sistemul de sănătate, locul de muncă sau sistemul de transport, respectând măsurile de profilaxie, prevenire și combatere a bolilor epidemice.

Izbucnirea bruscă în Italia, la finele lui februarie, a unor cazuri de contaminare cu

¹ <https://www.who.int/news-room/detail/07-03-2020-who-statement-on-cases-of-covid-19-surpassing-100-000> (date din 7 martie 2020)

noul coronavirus o poziționează drept cea mai afectată țară din Europa și a doua din lume după China.

Republica Moldova este expusă mai mult decât alte țări la coronavirus, dat fiind faptul că în Italia trăiește cea mai mare comunitate de cetățeni ai Republicii Moldova. După ce epidemia de coronavirus s-a răspândit în țările vecine (Romania și Ucraina), răspândirea acestuia și în Republica Moldova în timpul apropiat era de neevitat.

Încă din momentele în care s-a văzut dimensiunea epidemiei, cetățenii Republicii Moldova, care reveneau inclusiv din țările unde sunt înregistrate cazuri de infecții cu coronavirus de tip nou, au fost îndemnați să conlucreze cu personalul poliției de frontieră, să îndeplinească fișe epidemiologice, să declare istoricul călătoriilor, să treacă verificările de rigoare, să evite orice deplasare care nu este necesară, pentru că, într-un final, nu fac altceva decât să-și pună în pericol membrii familiei, să-și pună în pericol prietenii.

Printre măsurile pe care le întreprind autoritățile din Republica Moldova în privința persoanelor ce traversează hotarele acesteia pe sensul de „Intrare” (indiferent dacă vin dintr-o localitate afectată sau nu) sunt: efectuarea termometriei de către polițiștii de frontieră (screening cu ajutorul termometrelor digitale și termoscanerelor, dacă nu prezintă febră) și completarea fișei epidemiologice, în special dacă vin dintr-o regiune unde s-au notificat cazuri de infectare cu noul coronavirus. Persoanele care prezintă simptome de infectare cu noul coronavirus intră imediat în carantină instituționalizată, iar dacă vin din zone unde există o contaminare ridicată, zone cu risc, sunt plasați în carantină sub formă de izolare la domiciliu. Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, Agenția Națională pentru Sănătate Publică, reprezentanții Direcțiilor de Sănătate Publică, toate autoritățile care au competențe în acest domeniu sunt implicate în urmărirea modului în care se respectă izolarea la domiciliu.

Primul caz de coronavirus a fost confirmat în Republica Moldova, la 7 martie 2020 - o femeie, revenită din Italia, în vârstă de 48 ani².

În următoarea zi, 8 martie, începând cu ora 8.00, a avut loc ședința națională extraordinară de sănătate publică, la Guvern. Republica Moldova întreprinde măsuri guvernamentale în scopul prevenirii răspândirii virusului de tip nou.

Pentru a stabili „linii de acțiune comune” în fața epidemiei provocate de noul coronavirus, Ministerul Justiției propune modificări la legislația penală și contravențională.

3. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

În acest stadiu al evoluției epidemiei, măsurile cele mai agresive pot fi justificate pentru a limita propagarea virusului.

În acest context, se propune înăsprirea sancțiunii de la **art. 215 [Răspândirea bolilor epidemice]**, astfel încât nerespectarea măsurilor de prevenire sau combatere a

² <https://msmps.gov.md/ro/content/msmps-confirma-primul-caz-de-coronavirus-de-tip-nou-republica-moldova>

bolilor epidemice, dacă aceasta a provocat răspândirea unei asemenea boli se vor pedepsi (pedeapsa maximă) cu amendă în mărime de până la 1000 unități convenționale (până la suma de 50000 de lei) sau cu închisoare de până la 3 ani. Aceleași fapte care au cauzat din imprudență vătămarea gravă sau medie a sănătății sau decesul persoanei se vor pedepsi (pedeapsa maximă) cu închisoare de până la 7 ani.

Una din principalele prevederi ale prezentului proiect de lege constă în completarea *Codului contravențional al Republicii Moldova nr. 218/2008* (în continuare - *Codul contravențional*) cu un nou articol.

Proiectul de lege vizează completarea *Codului contravențional* cu art. 76¹ intitulat „*Nerespectarea măsurilor de profilaxie, prevenire și combatere a bolilor epidemice*” care se va sancționa cu amendă de la 450 la 500 unități convenționale aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 1000 la 1500 de unități convenționale aplicată persoanei juridice *în cazul în care persoanele nu vor respecta măsurile de profilaxie, prevenire și combatere a bolilor epidemice, dacă aceasta a pus în pericol de contaminare populația*.

Boala epidemică reprezintă acea maladie infecțioasă a omului, cu capacitate de răspândire rapidă în mijlocul populației, care se manifestă prin stare clinică gravă, rată înaltă de mortalitate și care este astfel catalogată de Regulile Medico-Sanitare Internaționale.

În conformitate cu art. 51 al *Legii nr. 10/2009 privind supravegherea de stat a sănătății publice* printre măsurile complexe de prevenire și control al bolilor transmisibile se numără supravegherea epidemiologică. Astfel, prevenirea și combaterea răspândirii bolilor epidemice se înscrie în eforturile de creare a condițiilor optime pentru realizarea maximă a potențialului de sănătate al fiecărui individ pe parcursul întregii vieți. Prin contribuția organizată a societății, în vederea prevenirii îmbolnăvirii, protejării și promovării sănătății populației și îmbunătățirii calității vieții, sunt elaborate și implementate strategiile privind protecția și promovarea sănătății, prevenirea și controlul bolilor transmisibile și netransmisibile. În cazul în care aceste măsuri nu-și demonstrează eficiența se aplică mijloacele corespunzătoare de intervenție a statului prin mijloacele de constrângere.

Astfel, completarea *Codului contravențional* cu art. 76¹ se încadrează în măsurile pe care le întreprinde statul în scopul prevenirii răspândirii bolilor epidemice și care pun în pericol sănătatea populației.

Obiectul juridic special a noii componente de contravenție poartă un caracter complex: obiectul juridic principal îl constituie relațiile sociale cu privire la profilaxia, prevenirea și combaterea răspândirii bolilor epidemice, obiectul juridic secundar îl formează relațiile sociale cu privire la bunăstarea sanitaro-epidemiologică a populației.

Componenta de contravenție nu are un obiect material, deoarece nu presupune o influențare nemijlocită.

Latura obiectivă a contravenției propuse constă din fapta prejudiciabilă care se exprimă prin inacțiunea de nerespectare a măsurilor de profilaxie, prevenire sau

combateră a bolilor epidemice.

Prezența componentă de contravenție poartă un caracter formal. Ea se consideră consumată din momentul încălcării măsurilor de profilaxie, prevenire și combatere a bolilor epidemice, indiferent dacă aceasta a cauzat sau nu îmbolnăvirea altor persoane, fiind suficientă existența pericolului de răspândire a bolii epidemice.

Anume aceste aspecte diferențiază caracterul contravențional de cel penal al faptei de răspândire a unei boli epidemice.

În partea ce ține de *punerea în pericol a sănătății publice*, menționăm că potrivit art. 2 al *Legii nr.10/2009 privind supravegherea de stat a sănătății publice*, prin „sănătate publică” se înțelege ansamblu de măsuri științifico-practice, legislative, organizatorice, administrative și de altă natură destinate să promoveze sănătatea, să prevină bolile și să prelungească viața prin eforturile și alegerea informată ale societății, comunităților publice, celor private și ale indivizilor.

În calitatea sa de valoare socială, scopul ocrotirii sănătății publice rezidă în păstrarea și consolidarea sănătății fizice și psihice a fiecărui om, în menținerea vieții lui active de lungă durată, în acordarea de asistență medicală în cazul pierderii sănătății.

Astfel, în circumstanțele iscate la nivel mondial, noul tip de coronavirus reprezintă în continuare o problemă de prioritate majoră pentru sănătatea publică. Răspândirea acestuia și confirmarea noilor cazuri de persoane infectate cu noul tip de coronavirus demonstrează elocvent pericolul contaminării cu acest tip de virus pentru sănătatea publică și justifică calificarea la art. 76¹ din Codul Contravențional a faptelor desemnate prin denumirea „Nerespectarea măsurilor de profilaxie, prevenire și combaterea bolilor epidemice”.

Fapta prejudiciabilă exprimată prin inacțiune de nerespectare a măsurilor de profilaxie, prevenire și combaterea bolilor epidemice este condiționată de „punerea altor persoane în pericol de contaminare cu boli epidemice”.

Pericolul de contaminare/transmitere a bolii epidemice trebuie să fie unul real, și nu imaginar, iar la calificare nu are importanță metoda de punere a altor persoane în pericol de contaminare cu o boală epidemică.

Mai mult, pornind de la caracterul și specificul bolilor epidemice demonstrarea existenței punerii în pericol a sănătății publice poate fi făcută prin toate mijloacele de probă existente, fiind ajustate la fiecare caz individual.

De exemplu: persoana care a fost plasată în carantină la domiciliu și ignorând regimul staționar a mers în locuri aglomerate (de exemplu: piețe, mijloace de transport public, centre comerciale, etc.) constituind un pericol real de contaminare a celor din apropierea sa.

Un alt exemplu de pericol real ar fi: nerespectarea regulilor de comportament stabilite pentru pacient în instituția medico-sanitară, precum și recomandările medicului în perioada tratamentului staționar (de exemplu: părăsirea instituției medico-sanitare etc.).

Măsurile la care se referă textul noii componente de contravenție pot fi luate de

organele de stat competente să adopte acte normative, precum și de organele de specialitate ori alte organe de specialitate cu drept de dispoziție cărora le revine obligația de a preveni și combate bolile epidemice.

Acțiunile care se încadrează în latura obiectivă a contravenției în discuție pot fi de exemplu: refuzul de a completa fișele epidemiologice obligatorii sau declararea intenționată a unor date sau informații false în fișele epidemiologice; nerespectarea regimului de carantină impus persoanei; ignorarea prescripțiilor medicale sau nerespectarea regulilor de comportament stabilite pentru pacient în instituția medico-sanitară, precum și recomandările medicului în perioada tratamentului; refuzul pacientului de a comunica lucrătorului medical informații complete despre bolile suportate și cele curente etc.

Latura subiectivă a contravenției propuse se caracterizează prin intenție sau imprudență față de fapta prejudiciabilă. Motivele săvârșirii contravenției în discuție se exprimă în principal prin iresponsabilitatea manifestată în raport cu îndeplinirea măsurilor de profilaxie, prevenire sau combatere a bolilor epidemice.

Subiectul pasibil de răspunderea contravențională este persoana fizică responsabilă care la momentul săvârșirii contravenției a atins vârsta de 18 ani și persoana juridică (cu excepția autorităților publice).

Responsabile de constatarea și examinarea noii componente de contravenție vor fi Ministerul Afacerilor Interne și Agenția Națională pentru Sănătate Publică, precum și Poliția de Frontieră, dacă contravenția propusă se constată la punctele de trecere a frontierei de stat.

Menționăm că, prevederi similare se conțin și în legislațiile altor state ale lumii cum ar fi la art. 650 (Nerespectarea prevederilor autorității) din *Codul penal al Republicii Italia*³ sau art. 326 (Falsul în declarații) din *Codul penal al României*⁴.

În ceea ce privește modificările propuse la art. 55 alin. (1) din *Legea nr. 10/2009 privind supravegherea de stat a sănătății publice* se propune a evita un vid legislativ existent la moment, prin atribuirea competenței Guvernului de a decide suspendarea întrunirilor la nivel național și al unităților administrativ-teritoriale, în baza propunerilor Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale.

Prin întrunirile la nivel național și al unităților administrativ-teritoriale se vor avea în vedere inclusiv și întrunirile organizate și desfășurate în condițiile *Legii nr. 26/2008 privind întrunirile*.

Evenimentele de nivel național sau local reprezintă o întrunire organizată din timp, de o importanță deosebită pentru o colectivitate, aici încadrându-se concertele, spectacolele, târgurile, conferințele, precum și alte întruniri similare.

Limitarea desfășurării unor astfel de întruniri sau evenimente este justificată prin

³ <http://codexpenal.just.ro/laws/Cod-Penal-Italia-RO.html>

⁴ <http://codexpenal.just.ro/laws/Cod-Penal-Romania-RO.html>

faptul asigurării unui nivel minim de protecție a populației în cazul răspândirii unor boli epidemice, iar decizia de a limita dreptul la libertatea întrunirilor urmează a fi luată de către Guvern în baza recomandărilor ministerului de resort.

Anume din aceste motive propunerea ce vizează limitarea desfășurării întrunirilor nu poartă un caracter cuantificat, întrucât referitor la numărul de persoane de la care Guvernul va decide suspendarea întrunirilor urmează a fi stabilit în fiecare caz în parte în funcție de circumstanțele specifice stării de urgență publică.

Modificările propuse la *Legea nr. 133/2011 privind protecția datelor cu caracter personal* vizează în posibilitatea prelucrării datelor cu caracter personal de către cadrele medicale, instituțiile medico-sanitare și personalul medical al acestora, reprezentanții organelor de stat în a căror sarcină este atribuită asigurarea securității publice, dacă se urmărește scopul de a asigura reducerea riscului de declanșare sau gestionarea stării de urgență de sănătate publică, dacă aceasta a fost declanșată.

În acest sens, pentru prelucrarea datelor cu caracter personal nu va fi necesară autorizația Centrului Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal (în continuare - *Centrul*). Circumstanțele în care sunt utilizate datele cu caracter personal fără a fi necesară obținerea autorizației *Centrului* sunt exhaustive ceea ce nu creează premise pentru încălcarea dreptului persoanei la respectarea vieții private statuat la art. 8 din Convenția europeană a drepturilor omului.

4. Fundamentarea economico-financiară

Proiectul legii nu necesită alocarea mijloacelor financiare din bugetul de stat.

5. Modul de încorporare a actului în cadrul normativ în vigoare

Prezentul proiect nu necesită modificarea sau elaborarea unor acte normative noi.

6. Avizarea și consultarea publică a proiectului

În scopul respectării prevederilor *Legii nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional*, proiectul de lege a fost plasat pe pagina web oficială a Ministerului Justiției www.justice.gov.md, compartimentul *Transparența decizională*, directoriul *Proiecte de acte normative remise spre coordonare*.

Proiectul a fost înregistrat la Cancelaria de Stat cu nr. unic 213/MJ/2020 fiind supus concomitent procedurii de avizare cu toate instituțiile interesate. În acest sens, avizele recepționate de la Procuratura Generală, Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal, Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale care conțin obiecții și propuneri au fost incluse în sinteza obiecțiilor aferentă proiectului, fiind însoțite de argumentele care stabilesc dacă acestea sunt sau nu acceptate.

Menționăm că, Ministerul Afacerilor Interne a comunicat lipsă de obiecții și propuneri, iar Centrul Național Anticorupție nu a prezentat expertiza anticorupție, contrar prevederilor art. 34 alin. (1) din *Legea nr. 100/2017 privind actele normative*.

Ministru

Fadei NAGACEVSCHI